

Å-rensning 2020

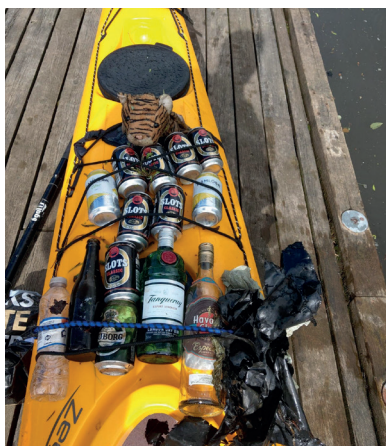
dansk kano & kajak forbund

**HOLD
DANMARK
RENT**

**Et samarbejde mellem Dansk
Kano og Kajak Forbund og
Hold Danmark Rent med støtte
fra Miljøstyrelsens Strandop-
rydningspulje**

Derfor gør vi det..

Henkastet affald findes på alle typer af lokaliteter i Danmark. Det viser den årlige kortlægningsanalyse, som Hold Danmark Rent har gennemført siden 2015. Analysen peger på hvilke lokalitetstyper, der er mest udfordret og hvilke typer af affald, der er fremtrædende. Men der er en type af lokalitet, som ikke er repræsenteret i analysen og det er vandfladen i åer, søer,

vandløb, samt havbassiner og åbent hav. Det er alt sammen steder, som ofte er svært tilgængelige, medmindre man har det rette udstyr og træning. Dog er der en formodning om, at affald findes i disse områder, hvilket også er blevet bekræftet af de 10 kano- og kajakklubber, som deltog i Ren Natur i 2019 og hvor re-

lativt store affaldsmængder blev landet fra netop disse steder.

Faktisk gennemskæres Danmark af 20 store åer og vandløb, hvoraf de 10 største strækker sig over knapt 900 km. Mange af disse vandveje befinder sig i åbent land og

fri natur, men flere af dem passerer større og mindre byer og er et turistmål i sig selv. Områderne besøges året rundt af rigtig mange mennesker, med mange forskellige gøremål, men betyder det nødvendigvis mere affald i naturen? Og vil dette affald udvaskes til vores omkringliggende have hvis det ikke bliver indsamlet? Det er blandt andet sådan nogle spørgsmål, som dette projekt skal hjælpe os med at finde et svar på.

Projektet er gennemført i samarbejde med Dansk Kano & Kajak Forbund, hvis medlemmer, på fornemmeste vis, har bidraget med den praktiske indsamling og sortering af det indsamlede affald. Herefter har de lokale kommunale driftsenheder afhentet og bortskaffet de mange sække. Indsamlingerne har fundet sted i perioden juni til september 2020 og de 10 særligt udvalgte vandstrækninger er fordelt over hele landet. Primært voksne roere har deltaget, men der har også været enkelte unge-roere på vandet.

Projektet har modtaget støtte fra Miljøstyrelsens Strandoprydningspulje.

Nøgletal i projektet

Oversigt over hvor mange deltagere, der var aktive i projektet og hvor meget affald der blev indsamlet

Inviterede klubber	Klubber i aktion*	Gennemførte Ruter	Antal deltagere	Antal sække indsamlet	Mængde anslået (kg)**
18	11	11	198	102 delvist fyldte og 4 helt fyldte sække	550 kg og 31 store enheder

*Der er forskellige årsager til at ikke alle 18 inviterede klubber blev aktive i projektet. Den væsentligste årsag er at vi desværre fik Covid-19 virus i Danmark netop som projektet skulle i gang. På trods af de bedste intentioner var det dog ikke muligt for flere af klubberne at få aktivitetskalenderen til at gå op i et meget kaotisk år 2020.

**Fra tidligere gennemførte affaldsindsamlinger ved vi at en sæk fyldt med vandbaseret indsamlet affald gennemsnitlig vejer 10 kg. En klub har indsamlet helt fyldte sække mens de øvrige 10 klubber har indsamlet delvist fyldte sække. En delvist fyldt sæk er anslået til gennemsnitlig at veje 5 kg. Store enheder, som ikke kunne fyldes i en sæk, er ikke vægtangivet. Dimensionerne på en sæk er 38x32x110 cm.

Vandstrækninger omfattet af dette projekt:

Græsholmene, Frederikshavn, **Voerså**, Frederikshavn, **Gudenå**, Randers, **Store Å**, Holstebro, **Skjern Å**, Ringkøbing's Skjern, **Vejle Å**, Vejle, **Ribe Å**, Esbjerg, **Suså**, Næstved, **Køge Å**, Køge, **Mølle Å**, Lyngby Tårnbæk, **Københavns Kanal**, København.

Oversigt over ruter

Strækning, Kommune	Klub	Antal	Dato	Affald indsamlet	Beskrivelse af ruten
Græsholmene, Frederikshavn	Frederikshavn Kajakklub	15	17.08.2020	26 sække, svarende til kg. 130 + 3 store enheder	Græsholmene, en fredet øgruppe, der ligger nord for Hirsholmene, 6 km ud fra kysten ved Frederikshavn
Voerså, Frederikshavn	Voerså Kajakklub	15	29.08.2020	3 sække, svarende til kg 15 + 4 store enheder	7 km op ad åen og ca. 5 km på hver side af å udløbet.
Gudenå, Randers	Kano og Kajakklubben Gudenaa	4	16.08.2020	3 sække svarende til kg. 15	5 km ud fra klubben på den ene side af åen, og 5 km retur på den anden side af åen, hjem til klubben igen.
Store Å, Holstebro	Pagaj	18	15.07.2020	6 sække svarende til kg. 30 + 5 store enheder	Store å og Vandkraftsøen rundt og de små indhak med
Skjern Å, Ringkøbing Skjern	Skjern Å Kajakklub	23	16.08.2020	1 sæk svarende til kg. 5	Fra Sønderskovvej til Vardevej 11,4 km
Vejle Å, Vejle	Vejle Å Kajakklub	20	29.08.2020	10 sække svarende til kr. 50 + 5 store enheder	Fra Bryggen og ud til molen Vejle Havn
Ribe Å, Esbjerg	Ribe Roklub	40	19.08.2020	4 sække svarende til kg. 40 + 2 store enheder	På Vesteråen fra Skibbroen og ud til omfartsvejen (børn), og på Østeråen ved Andeøerne, Vedels Anlæg og ad slyngen ud til det gamle Frem ved Hundegade (voksne).
Susåen; Næstved	Slagelse Fri-luft- og Naturforenings kajakafdeling	9	07.06.2020	8 sække svarende til kg. 40 + 2 store enheder	fra isætningssted Fuglebjerg Bro og 5 kilometer medstrøms til lidt nord for Holløse
Køge Å, Køge	Køge Kajak Klub	20	17.08.2020	19 sække svarende til kg 95 + 4 store enheder	fra kajakklubben gennem Køge havn videre op igennem Køge å og retur
Mølle Å, Lyngby Tårnbæk	Lyngby Kano-klub	16	10.08.2020	6 sække svarende til kg 30 + 1 stor enhed	langs kanten på Lyngby Sø, samt Mølleåen fra Lyngby sø til slusen ved Frederiksdal
Københavns Kanal, København	Amager Ro og Kajak Klub	18	20.08.2020	20 sække svarende til kg 100 + 5 store enheder	fra Rundholtsvej 97, primært i området syd for klubben ned mod Sluseholmen

“Høj pagaj

fra Frederikshavn Kajakklub

“Vi fortalte Hold Danmark Rent, at Sæby Å ikke er sejlbare, men også det positive, at der ligger ingen affald langs Sæby Å. Til gengæld vidste vi hvor der lå en del affald, men at vi ikke kunne få lov til at indsamle det, om Hold Danmark Rent, ville hjælpe os med en tilladelse til at samle affald på Græsholmene, en fredet ø i øgruppen Hirsholmene.

Hold Danmark Rent lovede at prøve, og først i august måned meldte de tilbage, at vi nu havde fået en tilladelse til at gå i land på Græsholmene, derefter var det kun vejret der bestemte tidspunktet på indsamlingen. Vejmeldingen pegede på den 17. august, og det viste sig at være en heldig dag, nemlig en af de varmeste dage i denne sommer.

20 frisk kajakroere satte kursen direkte mod nordspidsen af Græsholmene, en strækning på 5,5 km, vandet var helt blankt og det var så klart, at man tydelig kunne se bunden på 4 – 6 meters dybde, da vi rundede det nordligste rev ved Græsholmene, Nåmandsrevet, mødte vi tre gråsæler som vi næsten altid ser ved dette rev. Vi roede ind i en bugt med sandstrand på østsiden af Græsholmen, uddelte affaldsposer, og så gik jagten på affald i gang. Sidste gang vi var på Græsholmene, det var i 2018, var der rigtig meget affald, denne gang blev det til lidt mindre, men stadig en pæn portion, affaldet består af hovedsagelig af fiskegarn, plastflasker, tovværk.

Af sjovere ting kan nævnes, to fuglebensknogeter med ringmærker, mærkerne viste det begge var sildemåger, der var blevet mærket på Hirsholm, den ene den 18/6 2020 og den anden den 8/6 2018, så de to måger blev ikke særlig gamle. Desuden blev der fundet en flaskeskepost, fra én Peter fra Gøteborg, som havde smidt flasken ud, fra Stena Line ferry (Kiel/Gemany) i 2020.

Af naturoplevelser kan nævnes, gråsælerne, to observerede en havørn, og flere så vilde kaniner, og så selvfølgelig den helt specielle natur, på Danmarks nordligste ø. Affaldet blev samlet to steder, til senere afhentning.

Kursen blev derefter sat mod Præstebugten på Hirsholmen, her gik vi i land på badestranden, hvor vi indtog vores frokost. Affaldet blev hentet i en stor jolle, for derefter at blive sejlet til Rønnerhavnen, her blev affaldet læsset på en trailer og kørt til genbrugspladsen i Frederikshavn. Resultatet af affaldsindsamlingen fyldte en trailer, en god indikation af, hvor meget affald der driver rundt i havet, det bliver til en trailerfuld på Græsholmene i løbet af to år.

En stor tak til Hold Danmark Rent, fordi de gav os denne mulighed for en dejlig naturoplevelse, og glæden ved at gøre lidt for miljøet

Se også filmen fra indsamlingen i Ribe den 19. august.

<https://www.holddanmarkrent.dk/article/5025-Affald-og-vidensindsamling-paa-aaer-i-Danmark>

Projektet har skabt ny viden

Alle 11 aktive klubber har rapporteret fra deres ture på vandet. De har blandt andet undersøgt det indsamlede affald og grupperet det i affaldstyper. De har gjort forskellige affaldsmæssige observationer i områderne samt optalt skraldespande, shelters samt undersøgt adgangsforholdene både fra vand og fra landsiden.

Affaldsmængder og typer

I alt blev der landet 102 delvist fyldte og 4 helt fyldte sække med affald fra de 11 strækninger, der tilsammen udgør ca. 100 km å/sø/hav. Indholdet i sækkene blev opgjort til 1115 stykker affald og dertil kommer 28 store enheder, som ikke kunne rummes i en sæk.

Materialefordelingen af de 1115 stykker affald opsamlet i sække er som følger:

- **Plast 54%**
- **Papir 18**
- **Metal (dåser) 13%**
- **Metal (andet) 3%**
- **Glas 4%**
- **Stof/træ 4%**
- **Reb og tov 4%**

Dertil kommer 28 store stykker affald, som ikke kunne rummes i en sæk. Eksempelvis blev der fisket følgende op af vandet:

Vejskilte, møbler, bilbatteri, knallert, cykel, dæk, isoleringsmåtte, parasolfod og en havestol

Hvorvidt den samlede mængde er stor eller lille, er umiddelbart svært at afgøre, idet der ikke er en tilsvarende indsamlingsaktivitet at sammenligne med. Men uanset hvad så er godt et halv ton affald i den danske natur et halv ton for meget, så vi er glade for at dette nu er fjernet og bortskaftet på behørig vis.

Skraldespande i området

Umiddelbart er der ikke mangel på skraldespande nær de indsamlingsruter, som de 11 klubber har gennemført. 7 ud af 11 klubber melder om en tilstedeværelse af affaldsløsninger på deres strækninger, mens 4 ikke så nogle på deres vandvej. Disse 4 er kendetegnet ved ruter i mere øde områder.

Dermed kan vi konkludere, at der på trods af synlige affaldsspande stadig smides affald i naturen, - også den del af naturen, som rummer vandelementet.

Øvrige affaldsmæssige observationer

På trods af de indsamlede mængder affald melder de fleste af klubberne alligevel om generelt rene og pæne vandarealer. Der er en klar tendens til at de indsamlingsruter, som befinder sig i mere øde naturområder, er renere end de indsamlingsruter, som passerer arealer med en højere intensitet af trafik og mennesker. Dette er ikke overraskende, men et kendt fænomen i de øvrige af Hold Danmark Rent's analyser. Det er således fødevareemballagerne, der fylder mest i de 106 indsamlede sække med affald. Plastflasker, dåser, plastwrap fra sixpack, slik/is papir, chipspose, pizzabakker, koppe og styrenbakker er desværre i overtal. De affaldstyper der er i overtal, når man bevæger sig længere væk fra bynære områder, er derimod landbrugsplast, reb/tov, flamingo og større enheder som nævnt ovenfor.

Hvorvidt en sommersæson med mange Covid-19 restriktioner spiller ind på disse affaldsmængder eller typer er ikke helt tydeligt. Nogle steder er der en klar effekt, blandt andet fordi byfester, dyrskuer og andre arrangementer, der ofte afholdes tæt på naturen, er blevet aflyst. Her er der fundet en del mindre affald end ved tidligere indsamlingsaktiviteter. Mens andre steder bærer præg af en tilstedeværelse af flere private affaldsindsamlere, som har været aktive i deres "Corona-ferie" og dermed været bidragende til at arealer fremstår pænere og med mindre affald.

Men vi må konkludere at der findes affald i vores vandarealer og der er grund til at tro, at dette affald vil udvaskes til vores omkringliggende have såfremt det ikke bliver indsamlet. Plast er i klar overtal.

Shelters og andre faciliteter i området

I et forsøg på at forstå de brugsmønstre, der ligger til grund for de affaldstyper, som bliver landet fra åer, søer, havne og kystområder, blev klubberne også bedt om at observere hvilken faciliteter, der var til stede på deres rute. Og her er resultatet igen kendetegnet ved en stor diversitet.

På 3 af de 11 ruter blev der observeret et shelter, hvilket ikke umiddelbart har bidraget til store affaldsmængder, idet alle 3 ruter er de ruter med mindst indsamlet affald.

6 af de 11 klubber beretter om borde og bænke langs deres rute, som alle var synlige fra vandet. Og her er der derimod noget mere affald, idet disse 6 ruter er nogle af de mest affaldstunge, hvorfra de største mængder affald blev landet. Igen er der tale om bynære ruter, hvor der er en høj frekvens af trafik og mennesker, hvilket uvægerligt skaber mere affald.

De steder hvor mennesker færdes og opholder sig i naturen findes der meget ofte affald, og dette affald er kendetegnet ved primært at være fødevarer eller drikkevareemballager.

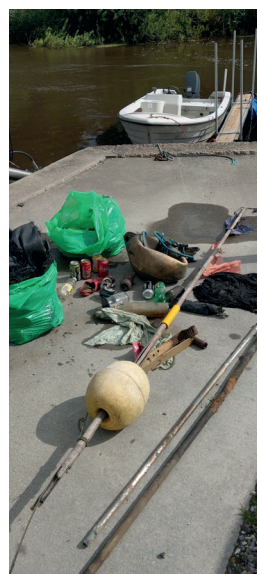
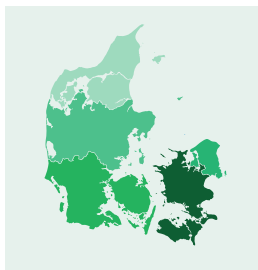
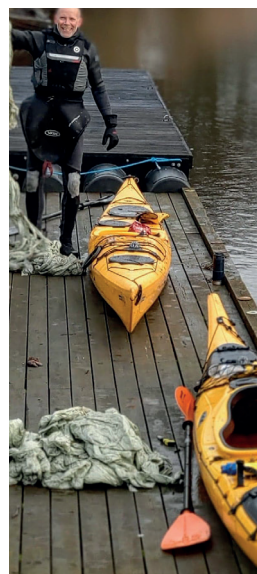
Adgangsmuligheder til vandet

Når man dyrker vandsport og i særdeleshed noget der kræver udstyr som en båd, en kajak eller en kano, så er det vigtigt, at der er adgangsmuligheder til bredden/kysten og at disse er synlige fra vandet.

I store træk har det ikke været et problem for 8 af de 11 klubber, som deltog i denne indsamlingsaktivitet. Ganske få steder har bredden været fyldt med siv og træer, som gjorde den næsten ufremkommelig, men generelt har adgangen til land været uden udfordringer. Langt de fleste vandveje har der været landgangsbroer og isætningssteder, som har været gratis at anvende, hvilket har gjort indsamlingsaktiviteten nemmere, idet sækkene kunne fragtes i land på disse steder.

Dermed kan vi konkludere at adgangsmulighederne til vandet for de vandsportsinteresserede er generelt gode og synlige fra både vand og land.

Tak til alle !
I har gjort en fantastisk indsats

HOLD DANMARK RENT

Rapporten er udarbejdet af:

Hold Danmark Rent
Frederiksgade 12, 1. sal
5700 Svendborg
CVR-nummer: 37297925

*Udarbejdet af:
Anette Juul, Projektleder*